

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور: تبصره «۶» - احکام مالیاتی

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۹۵۰۳

کد موضوعی: ۲۳۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور: تبصره «۶»- احکام مالیاتی

نام دفتر: مطالعات بخش عمومی (گروه سیاست‌های مالیاتی)

تهیه و تدوین: محمدحسین عزیزیان

همکار: فاطمه میرجلیلی (دفتر مطالعات انرژی، صنعت و معدن)، علی فرنام (دفتر مطالعات زیربنایی)،

امین‌اله پاکنژاد (دفتر مطالعات حقوقی)

ناظران علمی: هادی ترابی‌فر، سید عباس پرهیزکاری

اظهار نظر کنندگان: سیدمحمد حسین فاطمی، محمدرضا مالکی

صفحه آرا: مهدیه قمچیلی، رویا عمادی

ویراستار ادبی: شیوا امین اسکندری

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه ۱۴۰۳

۲. مالیات بر ارزش افزوده

۳. مالیات

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۱۰/۸

به نام خدا

فهرست مطالب

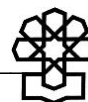
۱.....	چکیده
۱.....	خلاصه مدیریتی
۳.....	۱. مقدمه
۵.....	۲. بررسی روند درآمدهای مالیاتی در سالیان اخیر
۶.....	۳. اهم احکام مالیاتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ (تبصره ۶)
۶.....	۳-۱. افزایش یک واحد درصدی نرخ مالیات بر ارزش افزوده
۱۰.....	۳-۲. محدودسازی استفاده تجاری از حسابهای غیر تجاری
۱۱.....	۴. اظهار نظر کارشناسی در رابطه با احکام تبصره (۶)

فهرست نمودارها

۴.....	نمودار ۱. نسبت عملکرد درآمدهای مالیاتی و گمرکی از هزینه و درآمد دولت
۵.....	نمودار ۲. رشد حقیقی عملکرد درآمدهای مالیاتی (بدون گمرک)
۶.....	نمودار ۳. رشد درآمدهای مالیاتی (بدون گمرک) نسبت به سال قبل در تصویب و اجرا
۷.....	نمودار ۴. نسبت درآمد مالیات بر ارزش افزوده (با احتساب سهم شهرداریها) به تولید ناخالص داخلی کشورهای منتخب و متوسط کشورهای OECD
۷.....	نمودار ۵. نرخ استاندارد مالیات بر ارزش افزوده یا مالیات بر فروش (۲۰۲۲)

فهرست جداول

جدول ۱.....	۱. سهم کالا و خدمات مشمول مالیات بر ارزش افزوده از کل سبد کالا و خدمات مصرفی مبتنی بر سبد شاخص قیمت مصرف کننده مناطق شهری بانک مرکزی در سال ۱۳۹۵
جدول ۲.....	۲. بررسی اثرات قیمتی یک واحد درصد افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده مطابق وزنهای مورد استفاده در سبد شاخص قیمت مصرف کننده (مناطق شهری) بانک مرکزی
جدول ۳.....	۳. بررسی کارشناسی احکام تبصره (۶) لایحه بودجه سال ۱۴۰۳

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور: تبصره «۶» - احکام مالیاتی

چکیده

درآمدهای مالیاتی از مهم‌ترین منابع درآمدی دولت در بودجه سالیانه کشور بوده و افزایش درآمدهای مالیاتی و در نتیجه کاهش اتکا به درآمدهای نفتی در بودجه سالیانه همواره از مهم‌ترین اولویت‌های کشور بوده است. به همین دلیل در بند چهارم سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه، به لزوم تبدیل مالیات به منبع اصلی تأمین مالی بودجه جاری دولت اشاره شده است. بنابراین افزایش درآمدهای مالیاتی باید همراه با کاهش فشار مالیاتی به واحدهای اقتصادی و از طریق افزایش شفافیت، کاهش فرار مالیاتی و هدفمندسازی معافیت‌های مالیاتی صورت پذیرد. هر ساله مجموعه‌ای از احکام مالیاتی در قوانین بودجه سنواتی تصویب می‌شود که نقش قابل توجهی در بهبود یا تضعیف عملکرد نظام مالیاتی می‌تواند داشته باشد. به همین دلیل بررسی دقیق این احکام و میزان انطباق آنها با بند چهارم سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه مانند کاهش فرار مالیاتی، افزایش عدالت مالیاتی، تقویت نقش مالیات در تنظیم‌گری اقتصاد و تبدیل مالیات به منبع اصلی تأمین مالی بودجه جاری حائز اهمیت است.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، درآمدهای مالیاتی (بدون گمرک) ۱۱۲۲ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲، معادل ۴۹.۸ درصد رشد داشته است. سهم عمده درآمدهای مالیاتی به مالیات بر کالا و خدمات (۴۲ درصد از کل درآمدهای مالیاتی) و مالیات بر اشخاص حقوقی (۴۰ درصد از کل درآمدهای مالیاتی) اختصاص دارد.

از اهم احکام تبصره (۶) لایحه بودجه ۱۴۰۳ می‌توان به افزایش یک واحد درصدی نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده، محدودسازی استفاده تجاری از حساب‌های غیرتجاری، اصلاح مشوق مالیاتی موضوع تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم با توجه به شرایط تورمی کشور، اخذ مالیات از خانه و خودرو گران قیمت و عدم استرداد مالیات بر ارزش‌افزوده کالاهای موضوع بند (الف) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده مصوب ۱۴۰۰ اشاره کرد.

خلاصه مدیریتی

مسئله اصلی

درآمدهای مالیاتی از مهم‌ترین منابع درآمدی دولت در بودجه سالیانه کشور است. در ایران علاوه بر درآمدهای مالیاتی بخش قابل توجهی از درآمدهای دولت با فروش نفت خام محقق می‌شود که متأسفانه اتکای به این منبع درآمدی با توجه به نوسانات شدید قیمت و همچنین تحریم‌پذیری آن یکی از چالش‌های اساسی در کشور محسوب می‌شود. در واقع وابستگی درآمدهای دولت به بخش نفت، یک متغیر خارجی را که اغلب از کنترل سیاستگذاران و تصمیم‌گیران خارج است، وارد محاسبات توسعه کشور کرده و باعث می‌شود درآمد دولت و به تبع آن اقتصاد کشور آسیب‌پذیر شود. لذا

افزایش درآمدهای مالیاتی و در نتیجه کاهش اتکا به درآمدهای نفتی در بودجه سالیانه همواره از مهم‌ترین اولویت‌های کشور بوده است. به همین دلیل در بند چهارم سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه، به لزوم تبدیل مالیات به منبع اصلی تأمین مالی بودجه جاری دولت اشاره شده است. از این رو افزایش درآمدهای مالیاتی می‌بایست همراه با کاهش فشار مالیاتی به واحدهای اقتصادی و از طریق افزایش شفافیت، کاهش فرار مالیاتی و هدمندسازی معافیت‌های مالیاتی صورت پذیرد.

نقاط قوت و ضعف تبصره «۶» لایحه بودجه سال ۱۴۰۳

از مهم‌ترین نقاط قوت و ضعف احکام تبصره «۶» لایحه بودجه ۱۴۰۳ می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- **گره زدن متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان لشکری و کشوری با افزایش یک واحد درصدی نرخ مالیات بر ارزش افزوده:** یکی از اصول مهم در بودجه ریزی کشور، توجه به تناسب میان مصارف و مخارج است. در صورتی که حاکمیت قصد انجام اصلاحاتی دارد که بار مالی به همراه داشته باشد، لازم است برای این منظور یا از هزینه‌های خود بکاهد و یا منابع پایدار درآمدی متناسب با این اصلاحات را مهیا سازد. عدم توجه به این اصل موجب تخصیص منابع درآمدی غیرقابل تحقق و در نتیجه کسری بودجه و تورم خواهد شد. شایسته ذکر است که فرایند بودجه ریزی اولویت بندی و تصمیم گیری در مورد مجوز ایجاد منابع و اختصاص آن به مصارف مختلف است. کلیه منابع بودجه از محل مشارکت آحاد جامعه به وسیله پرداخت مالیات و موارد مشابه یا انغال تأمین می‌شود. این منابع برای اجرای اهداف و خواسته‌های مختلف جامعه در قالب بودجه سالانه و قوانین بالادستی با نظر نمایندگان مردم به مصارف اختصاص می‌یابد. از منظر اجتماعی اینکه همه افراد جامعه از طریق پرداخت یک درصد بیشتر مالیات بر ارزش افزوده نسبت به سال ۱۴۰۲، بایستی منابع مورد نیاز برای متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان کشوری و لشکری را تأمین نمایند می‌تواند دارای ملاحظات باشد و می‌بایست ساختارها و پارامترهای صندوق‌های بازنشستگی به نحوی طراحی می‌شد که این صندوق‌ها برای تأمین مستمری مکفی وابسته به بودجه دولت نباشند اما ناپایداری مالی این صندوق‌ها موجب شده است که در سنوات مختلف کسری منابع این صندوق‌ها از محل منابع عمومی تأمین شود. این موضوع ضرورت پیشبرد اصلاحات در صندوق‌های بازنشستگی را دوچندان می‌کند.

- **محدود سازی استفاده تجاری از حساب‌های غیرتجاری مطابق مصوبه شورای پول و اعتبار:** با افزایش

اهمیت ورودی به حساب‌های تجاری اشخاص در محاسبه مالیات آنها، تعدادی از اشخاص به استفاده از حساب‌های غیرتجاری برای انجام تراکنش‌های تجاری خود روی آورده‌اند. به‌منظور جلوگیری از فرار مالیاتی مشاغل و ایجاد ناعادالتی مالیاتی میان این اشخاص و سایر مشاغل و کارمندانی که مالیات خود را پرداخت می‌کنند، لازم است امکان استفاده تجاری از حساب‌های شخصی افراد (حساب‌های غیرتجاری) محدود شود.

- **تهیه اظهارنامه برآوردی برای مؤدیان ارزش افزوده که طی سنوات ۱۳۸۷ تا ۱۴۰۰، اظهارنامه خود را**

در موعد مقرر تسلیم نکرده‌اند: در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ به سازمان امور مالیاتی اجازه داده شده است بر مبنای اطلاعات موجود و سوابق مالیاتی پرونده مالیات بر عملکرد، بدهی مالیاتی اشخاصی که در سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۴۰۰

اظهارنامه خود را تسلیم نکرده‌اند را برآورد کرده و اظهارنامه برآوردی تولید نماید. معلق ماندن تکالیف مؤدیان نسبت به سازمان امور مالیاتی و بلا تکلیفی فعالان اقتصادی می‌تواند منجر به نااطمینانی و ایجاد اختلال در محیط کسب و کار شود. بنابراین این حکم می‌تواند ضمن وصول درآمدهای دولت، رضایت مؤدیان را به دنبال داشته باشد.

همچنین در خصوص مهم‌ترین نقاط ضعف لایحه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

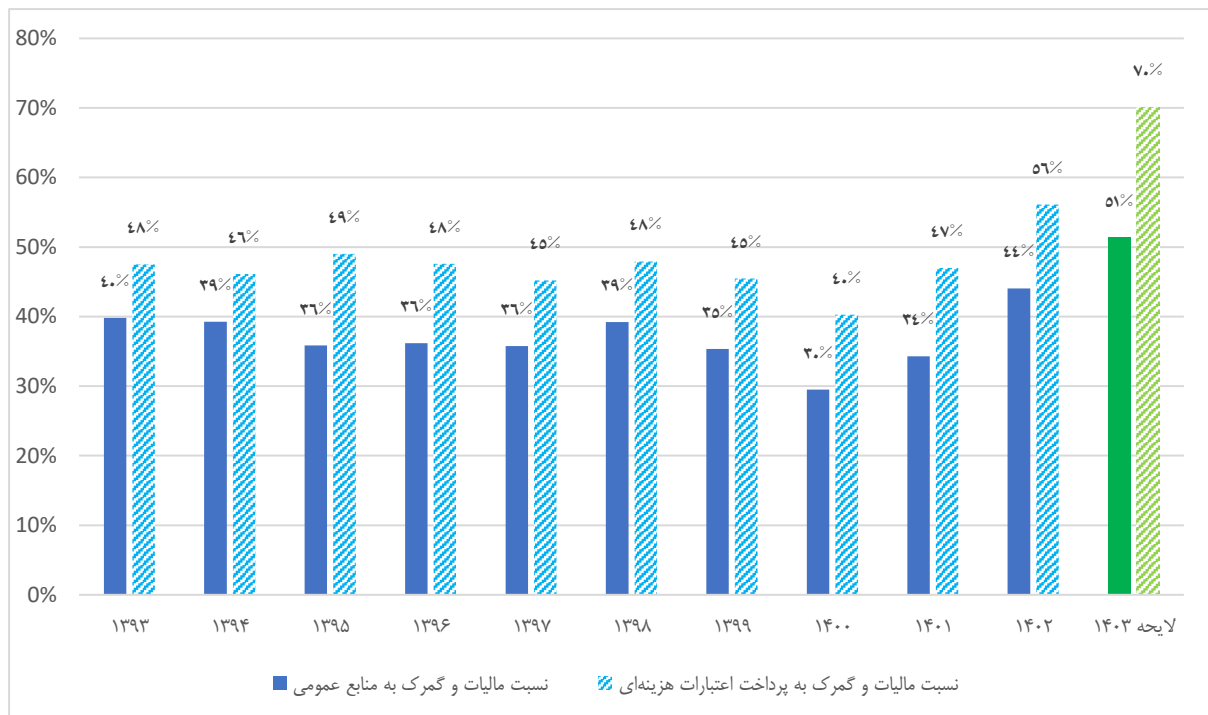
• **افزایش ۷۵ درصدی نصاب مالیات بر خانه گران‌قیمت:** حد شمول مالیات بر خانه گران‌قیمت با افزایش

۷۵ درصدی از ۲۰۰ میلیارد ریال به ۳۵۰ میلیارد ریال افزایش یافته‌است. با توجه به انتظار کاهش تورم در سال ۱۴۰۳ پیشنهاد می‌شود این نصاب کاهش یابد. لازم به ذکر است رشد این نصاب در قوانین بودجه سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به ترتیب ۵۰ و ۳۳ درصد نسبت به سال قبل بوده‌است.

۱. مقدمه

درآمدهای مالیاتی از مهم‌ترین منابع درآمدی دولت در بودجه سالیانه کشور است. در ایران علاوه بر درآمدهای مالیاتی بخش قابل توجهی از درآمدهای دولت به واسطه فروش نفت خام محقق می‌شود که متأسفانه اتکای به این منبع درآمدی با توجه به نوسانات شدید قیمت و همچنین تحریم‌پذیری آن یکی از چالش‌های اساسی در کشور محسوب می‌شود. در واقع وابستگی درآمدهای دولت به بخش نفت، یک متغیر خارجی را که اغلب از کنترل سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران خارج است، وارد محاسبات توسعه کشور کرده و باعث می‌شود درآمد دولت و به تبع آن اقتصاد کشور آسیب‌پذیر شود. لذا افزایش درآمدهای مالیاتی و در نتیجه کاهش اتکا به درآمدهای نفتی در بودجه سالیانه همواره از مهم‌ترین اولویت‌های کشور بوده است. به همین دلیل در بند چهارم سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه، به لزوم تبدیل مالیات به منبع اصلی تأمین مالی بودجه جاری دولت اشاره شده‌است. نمودار زیر سهم درآمدهای مالیاتی و گمرکی از کل منابع عمومی بودجه کشور را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، در سال‌های پس از سال ۱۴۰۰ شاهد افزایش سهم درآمدهای مالیاتی و گمرکی در منابع عمومی بودجه دولت هستیم به طوری که عملکرد آن از ۳۰ درصد در سال ۱۴۰۰ به ۴۳ درصد در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته‌است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نیز برای اولین بار در سالیان اخیر شاهد تأمین بیش از نیمی از کل منابع عمومی بودجه دولت از محل مالیات و گمرک در بودجه سالیانه هستیم که در صورت تحقق، می‌تواند از دستاوردهای دولت محسوب شود.

نمودار ۱. نسبت عملکرد درآمدهای مالیاتی و گمرکی از هزینه و درآمد دولت^۱

مأخذ: گزارش عملکرد مالی دولت، لایحه بودجه سال ۱۴۰۳.

شاخص دیگری که میزان استفاده از درآمدهای مالیاتی برای تأمین بودجه جاری کشور را نشان می‌دهد، نسبت درآمدهای مالیاتی به پرداخت اعتبارات هزینه‌ای دولت است. انتظار می‌رود دولت هزینه‌های جاری خود را از محل درآمدهای جاری و پایدار خود تأمین نماید و سایر منابع درآمدی بین‌نسلی خود را (مانند درآمدهای نفتی) صرف اعتبارات سرمایه‌ای نماید. همچنین به دلیل انعکاس درآمدهای نفتی در منابع عمومی دولت، نسبت سهم درآمدهای مالیاتی از کل درآمدها متأثر از عوامل برون‌زای اثرگذار بر درآمدهای نفتی (مانند نوسانات قیمتی و یا تحریم‌ها) نیز خواهد بود. بنابراین نسبت مالیات به هزینه‌های جاری به دلیل اثرپذیری کمتر این شاخص از متغیرهای برون‌زا، سنجش بهتری از عملکرد بودجه‌ای دولت است. مطابق بند الف ماده (۲۶) قانون برنامه هفتم توسعه، دولت مکلف است در پایان برنامه نسبت درآمدهای مالیاتی و گمرکی به پرداخت اعتبارات هزینه‌ای را به مقدار ۸۰ درصد برساند. همان‌طور که در نمودار (۱) مشاهده می‌شود، عملکرد نسبت درآمدهای مالیاتی به پرداخت اعتبارات هزینه‌ای در سال‌های اخیر روند صعودی داشته و از ۴۰ درصد در سال ۱۴۰۰ به ۵۹ درصد در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته‌است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نیز این نسبت برابر ۷۰ درصد تعیین شده است که با توجه به هدف‌گذاری ۸۰ درصدی قانون برنامه هفتم، در صورت تحقق می‌تواند گامی در جهت اصلاح بودجه کشور باشد.

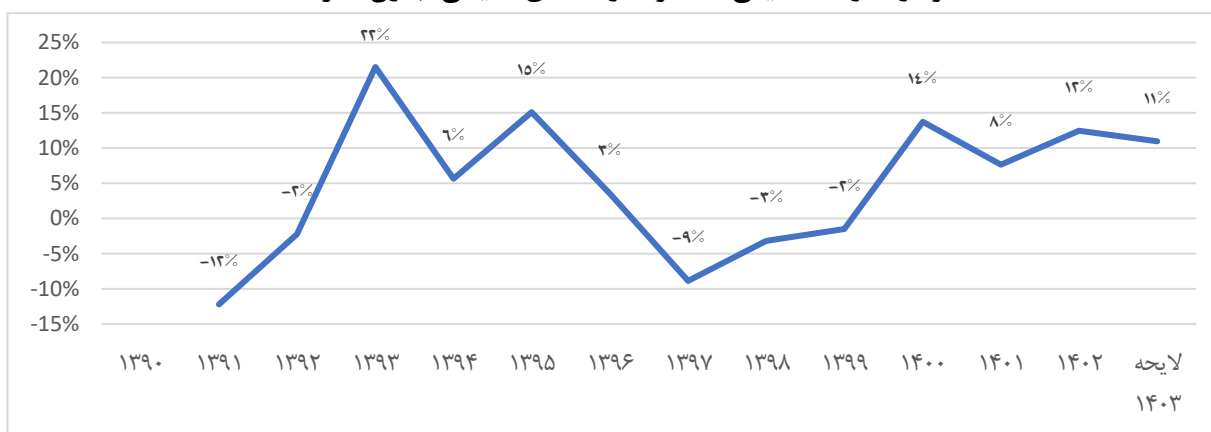
۱. ارقام سال ۱۴۰۲ بر اساس پیش‌بینی عملکرد تهیه شده‌اند.

۲. بررسی روند درآمدهای مالیاتی در سالیان اخیر

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، درآمدهای مالیاتی (بدون گمرک) ۱۱۲۲ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲، معادل ۴۹.۸ درصد رشد داشته است. لازم است رشد درآمدهای مالیاتی در لایحه بودجه با توجه به تورم، رشد اقتصادی، امکان کاهش فرارهای مالیاتی و تغییرات قوانین مالیاتی مورد ارزیابی قرار گیرد. نمودار زیر رشد حقیقی عملکرد درآمدهای مالیاتی (بدون گمرک) در سال‌های اخیر را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود رشد درآمدهای مالیاتی بر اساس قیمت ثابت، در سال ۱۴۰۳ روند مشابهی با سال‌های بعد از سال ۱۳۹۹ داشته و رشد قابل توجهی نیفتاده است. لازم به ذکر است به واسطه تورم و افزایش قیمت‌ها، بسیاری از پایه‌های مالیاتی (مانند مالیات بر ارزش افزوده و مالیات بر اشخاص حقوقی) به صورت طبیعی و بدون نیاز به هیچ‌گونه تغییری در روندهای مالیاتی یا تلاش مضاعفی، افزایش می‌یابند و در این پایه‌ها، اشخاص حقیقی و حقوقی تفاوتی با روند طی شده در سال‌های گذشته احساس نمی‌کنند.

نمودار ۲. رشد حقیقی عملکرد درآمدهای مالیاتی (بدون گمرک)

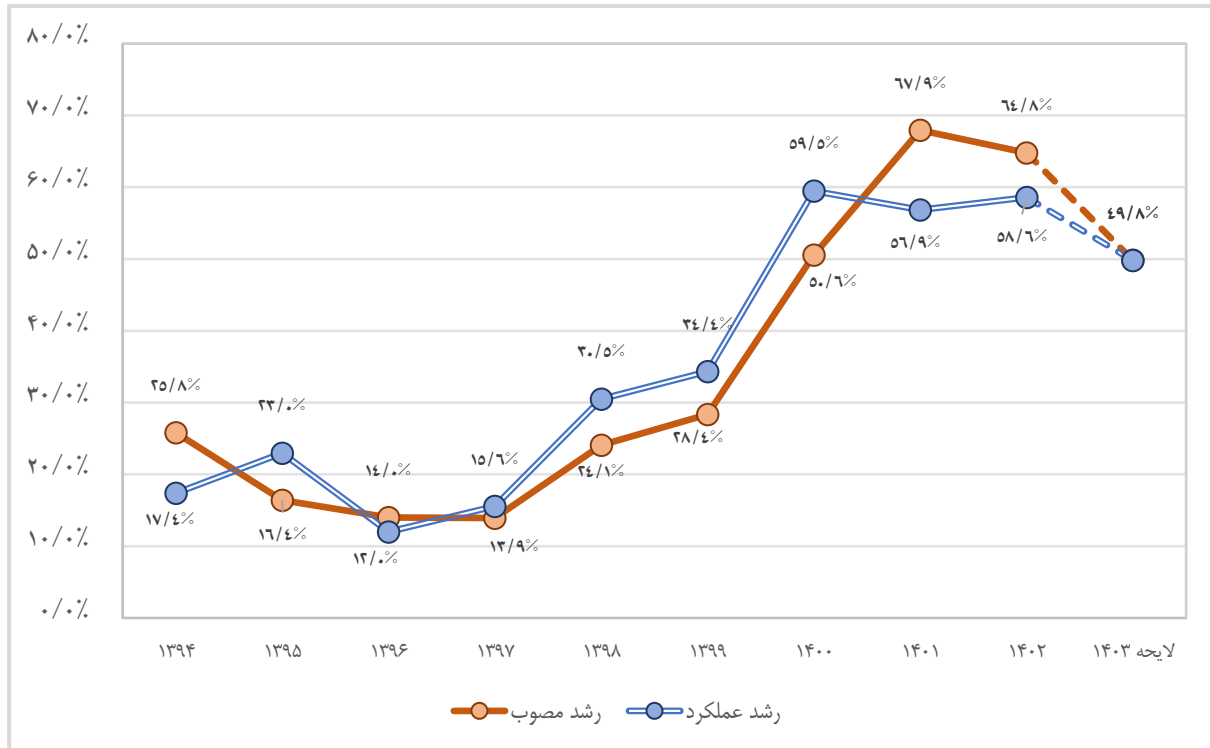

مآخذ: شاخص قیمت مصرف‌کننده مرکز آمار (سال پایه ۱۴۰۰)، گزارش عملکرد مالی دولت، لایحه بودجه ۱۴۰۳

عواملی مانند رشد اقتصادی، کاهش فرار مالیاتی و شناسایی مؤدیان جدید، وصول مالیات معوق سال‌های گذشته و تغییرات قوانین مالیاتی (مانند افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده) دیگر عواملی هستند که می‌توانند رشد حقیقی درآمدهای مالیاتی در سال ۱۴۰۳ را توضیح دهند. بنابراین می‌توان گفت مقدار پیش‌بینی شده برای درآمدهای مالیاتی در سال ۱۴۰۳ کم‌برآوردی نداشته و در صورتی که دولت اهتمام بیشتری نسبت به کاهش فرار مالیاتی و افزایش بیشتر تعداد مؤدیان داشته‌باشد، می‌تواند افزایش نیز پیدا کند. بررسی رشد درآمدهای مالیاتی در سال‌های اخیر نیز بیانگر قابل تحقق بودن رشد ۵۰ درصدی درآمدهای مالیاتی است. همان‌طور که در نمودار (۳) مشاهده می‌شود، درآمدهای مالیاتی در سال‌های ۱۴۰۰ تاکنون، هر ساله رشدی بیش از ۵۰ درصد را (چه در مقادیر مصوب و چه در عملکرد) تجربه کرده است. لازم به ذکر است این رشد به دلیل افزایش نرخ مالیات در قوانین کشور نیست، کما اینکه در این سال‌ها شاهد کاهش نرخ مالیات بر واحدهای تولیدی و معافیت واردات نهاده‌های دارویی از مالیات بر ارزش افزوده در قوانین بودجه سنواتی بوده‌ایم.

همچنین نرخ مالیات بر ارزش افزوده کالای اساسی نیز در این مدت به یک درصد کاهش پیدا کرده است. می‌توان گفت قسمت عمده افزایش درآمدهای مالیاتی ناظر به تورم و در وهله بعدی، ناظر به کاهش فرار مالیاتی و افزایش تعداد مؤدیان است که منجر به عادلانه‌تر شدن نظام مالیاتی نیز می‌شود.

نمودار ۳. رشد درآمدهای مالیاتی (بدون گمرک) نسبت به سال قبل در تصویب و اجرا

مآخذ: قوانین بودجه سنواتی، گزارش‌های عملکرد مالی دولت و لایحه بودجه سال ۱۴۰۳

۳. اهم احکام مالیاتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ (تبصره ۶)

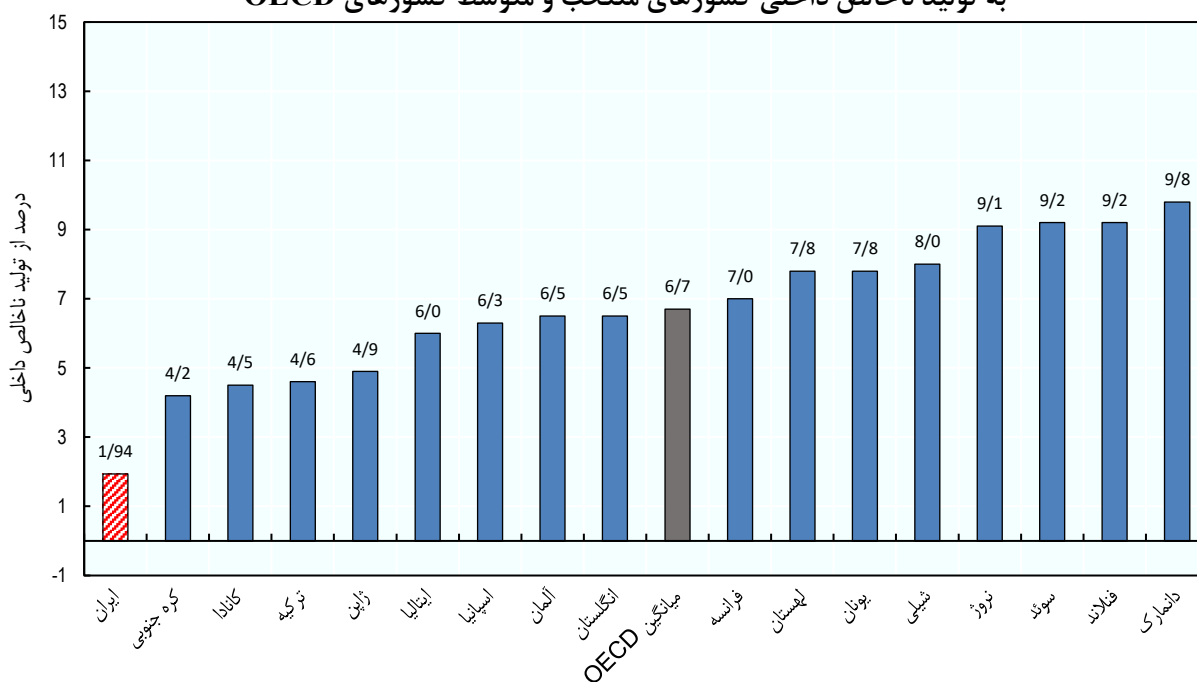
در ادامه مهم‌ترین احکام مالیاتی در تبصره «۶» لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ مورد بررسی قرار می‌گیرد و بعد از آن جدول بررسی احکام تبصره «۶» لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ قابل مشاهده است.

۳-۱. افزایش یک واحد درصدی نرخ مالیات بر ارزش افزوده

طبق لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، نرخ مالیات بر ارزش افزوده با یک واحد درصد افزایش معادل ۱۰ درصد تعیین شده و منابع حاصل از این تغییر صرف متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان لشکری و کشوری و والدین معظم شهدا می‌شود. نظام مالیات بر ارزش افزوده از جمله مالیات‌های مبتنی بر مصرف است که در حال حاضر بیش از ۱۶۰ کشور در دنیا از آن به‌عنوان یک پایه مالیاتی اساسی با اهدافی نظیر افزایش درآمدهای مالیاتی دولت و گسترش شفافیت در ساختار اقتصادی استفاده می‌کنند. مقایسه نسبت مالیات بر ارزش افزوده به تولید ناخالص داخلی در ایران و کشورهای عضو OECD در نمودار (۴) قابل مشاهده است.

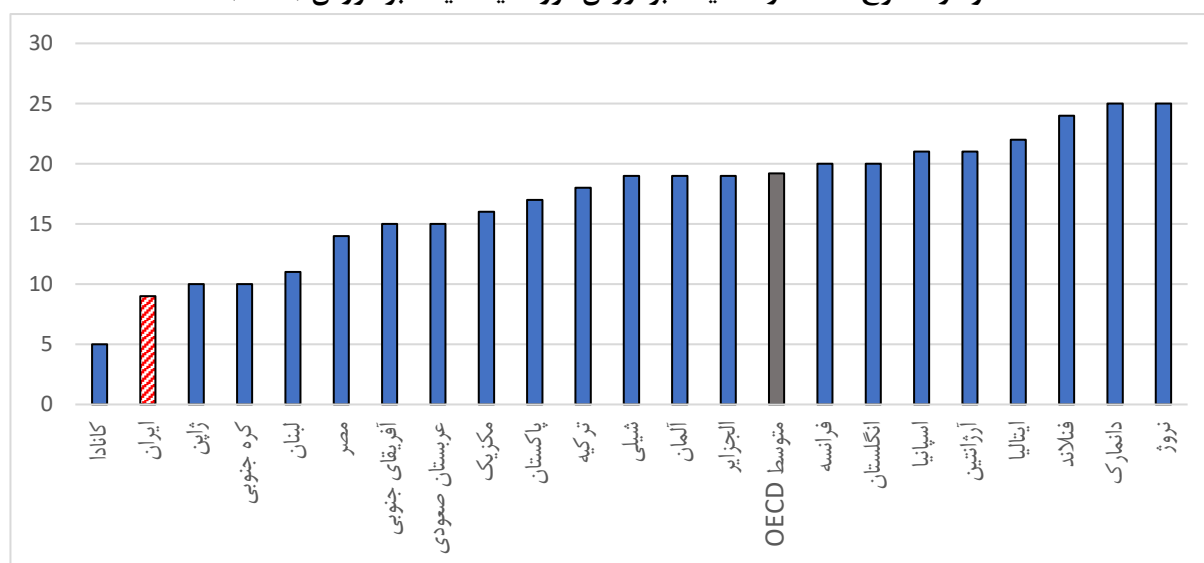
نمودار ۴. نسبت درآمد مالیات بر ارزش افزوده (با احتساب سهم شهرداری‌ها) به تولید ناخالص داخلی کشورهای منتخب و متوسط کشورهای OECD^۱

مأخذ: گزارش‌های عملکرد مالی دولت، مرکز آمار و OECD, Consumption Tax Trends 2022

یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر درآمدهای مالیات بر ارزش افزوده، نرخ این پایه مالیاتی است. بررسی کشورهای مجری نظام مالیات بر ارزش افزوده نشان از آن دارد که نرخ مالیات بر ارزش افزوده در ایران از بسیاری از کشورهای همسایه نیز کمتر بوده و همچنین اختلاف معناداری با متوسط کشورهای OECD دارد.

نمودار ۵. نرخ استاندارد مالیات بر ارزش افزوده یا مالیات بر فروش (۲۰۲۲)

Source: OECD, Consumption Tax Trends 2022 و Worldwide tax summaries

با توجه به ثابت بودن نرخ مالیات بر ارزش افزوده از سال ۱۳۹۴ تاکنون، از طریق افزایش این نرخ مالیاتی و کاهش همزمان نرخ مالیات بر اشخاص حقوقی، می‌توان ضمن اصلاح نظام و کاهش فشار مالیات بر واحدهای تولیدی، کسری بودجه دولت را کاهش و درآمدهای مالیاتی را افزایش داد. اهمیت این پیشنهاد از آنجاست که زیرساخت‌های اجرایی آن در کشور فراهم گشته و در مقایسه با سایر روش‌های تأمین مالی کسری بودجه دولت، کمترین آثار اختلالی را در نظام اقتصادی کشور خواهد داشت. علاوه بر این در صورتی که مالیات بر ارزش افزوده از طریق سامانه مؤدیان اجرایی شود و تخصیص اعتبار مالیاتی آن به موقع صورت گیرد، تولیدکنندگان می‌توانند مالیات بر ارزش افزوده پرداختی خود را مسترد کنند. این امر موجب می‌شود **بار مالی این پایه مالیاتی بر عهده مصرف‌کننده نهایی (و نه تولیدکننده) قرار گیرد**. لازم به ذکر است با توجه به تصویب قانون تسهیل تکالیف مؤدیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، امید است در سال آتی شرایط لازم برای اجرایی شدن این پایه مالیاتی از طریق سامانه مؤدیان فراهم شود. علاوه بر این به دلیل سازوکارهای تشویقی مالیات بر ارزش افزوده برای صادرات، احتمال آنکه آسیبی از محل افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده به فعالان اقتصادی و تولیدکنندگان وارد شود پایین است.

پیش‌بینی می‌شود در سال ۱۴۰۳، **هر واحد درصد افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده موجب افزایش حدود ۶۵ هزار میلیارد تومانی درآمدهای مالیاتی شود**. در صورتی که مالیات بر ارزش افزوده از طریق سامانه مؤدیان اجرایی شود و تخصیص اعتبار مالیاتی آن به موقع صورت گیرد، تولیدکنندگان می‌توانند مالیات بر ارزش افزوده پرداختی خود را مسترد کرده و عملاً بار مالی این پایه مالیاتی بر عهده مصرف‌کننده نهایی (و نه تولیدکننده) قرار می‌گیرد. علاوه بر این به دلیل سازوکارهای تشویقی مالیات بر ارزش افزوده برای صادرات، احتمال آنکه آسیبی از محل افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده به فعالان اقتصادی و تولیدکنندگان وارد شود پایین است.

شایان ذکر است که دامنه معافیت‌های کالا و خدمات در قانون مالیات بر ارزش افزوده کشور بسیار گسترده است که همین امر منجر به کاهش آثار ناشی از افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده بر وضعیت معیشت جامعه می‌شود. مطابق تحقیق صورت گرفته و بر اساس وزن‌های سبد کالا و خدمات مصرفی خانوار شهری بانک مرکزی، **نزدیک به ۷۱ درصد از کالا و خدمات مصرفی مردم معاف از مالیات بر ارزش افزوده هستند**. لازم به ذکر است طبق سبد هزینه بانک مرکزی، این نسبت در خصوص خوراکی‌ها و نوشیدنی‌ها به ۸۴ درصد افزایش می‌یابد. به عبارت دیگر مالیات بر ارزش افزوده در ایران به کالاهای اساسی و مواد غذایی (مایحتاج اصلی مردم) اصابت نمی‌کند بنابراین افزایش یک واحد درصدی این مالیات، معیشت گروه‌های کم‌درآمد را به خطر نمی‌اندازد. جدول زیر سهم اقلام معاف و مشمول مالیات بر ارزش افزوده را از سبد شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوار شهری (مطابق سبد بانک مرکزی) بر اساس سال پایه ۱۳۹۵ و همچنین بر اساس نتایج نمونه‌گیری بودجه خانوار مرکز آمار در سال ۱۴۰۱ نشان می‌دهد.

جدول ۱. سهم کالا و خدمات مشمول مالیات بر ارزش افزوده از کل سبد کالا و خدمات مصرفی
مبتنی بر سبد شاخص قیمت مصرف‌کننده مناطق شهری بانک مرکزی در سال ۱۳۹۵

سهم از سبد CPI بانک مرکزی (۱۳۹۵)	نرخ مالیات بر ارزش افزوده
۷۱.۲%	معاف از مالیات ^۱
۲۴.۶%	مشمول به نرخ ۹ درصد
۴.۲%	سایر ^۲
۱۰۰%	مجموع

مأخذ: سبد شاخص قیمت مصرف‌کننده بانک مرکزی (۱۳۹۵)، نمونه‌گیری هزینه و درآمد خانوار مرکز آمار (۱۴۰۱) و یافته‌های پژوهش

مطابق سبد مصرفی بانک مرکزی و به فرض ثبات سایر شرایط، افزایش یک واحد درصد نرخ مالیات بر ارزش افزوده (افزایش از ۹ درصد به ۱۰ درصد) موجب افزایش ۰.۲۳ درصدی متوسط قیمت‌ها می‌شود.

جدول ۲. بررسی اثرات قیمتی یک واحد درصد افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده

مطابق وزن‌های مورد استفاده در سبد شاخص قیمت مصرف‌کننده (مناطق شهری) بانک مرکزی

نرخ پایه مالیات بر ارزش افزوده (درصد)	۹
میزان افزایش قیمت کالای مشمول در صورت یک واحد درصد افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده	۰.۹۲٪
میزان افزایش متوسط قیمت کالا و خدمات (شاخص CPI بانک مرکزی) بر مبنای سال پایه ۱۳۹۵	۰.۲۳٪

مأخذ: بانک مرکزی و یافته‌های پژوهش

لازم به ذکر است در صورتی که اعلام سیاست افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده انتظار افزایش قابل توجه قیمت را در میان آحاد اقتصادی ایجاد نماید، در کوتاه مدت تغییرات قیمت کالا و خدمات می‌تواند از اعداد ذکر شده در جدول فوق بیشتر شود. در این خصوص لازم به ذکر است اثر این سیاست بر کالاهای مشمول قابل توجه نبوده (حداکثر ۰.۹۲ درصد) و اثر انتظاری آن ناچیز خواهد بود. همچنین تجربه پیشین کشور در خصوص افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده حاکی از ناچیز بودن اثر انتظارات تورمی است.

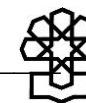
با وجود معافیت کالاهای اساسی و بسیاری از خدمات ضروری مورد نیاز مردم در قانون مالیات بر ارزش افزوده، بخش قابل توجهی از اثری که این سیاست می‌تواند بر معیشت اقشار ضعیف جامعه داشته‌باشد خنثی می‌گردد. لازم به ذکر است افزایش قیمت ناشی از این سیاست تنها یکبار رخ داده و این سیاست موجب افزایش مستمر قیمت نمی‌شود. این در حالی است که درآمدهای حاصل از این سیاست پایدار بوده و در صورتی که این حکم موجب کاهش ناترازی بودجه و جلوگیری از پولی‌شدن کسری بودجه دولت شود، انتظار می‌رود در بلند مدت شاهد کاهش تورم در مقایسه با شرایط عدم اجرای این سیاست باشیم. لذا برای پرهیز از تورم و فشار آن بر اقشار ضعیف جامعه، در کنار کاهش هزینه‌های دولت و سایر راهکارهای افزایش درآمد دولت، پیشنهاد می‌شود سیاست افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده در دستور کار قرار گیرد.

۱. برخی از کالا و خدمات که عضو موارد معاف از مالیات بر ارزش افزوده (کالا و خدمات ذکر شده در ماده (۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰) نیستند ولی مالیاتی نیز بابت خرید یا مصرف آنها اخذ نمی‌شود (مانند تولیدات داخلی خانوار، پرداخت‌های ضمنی مانند اجاره مسکن و ...) نیز در دسته معاف از مالیات لحاظ شده‌اند.
۲. مشتمل بر کالا و خدماتی که مشمول مالیات بر کالای خاص می‌شوند مانند گاز طبیعی، سیگار، نوشابه و کالاهای آسیب‌رسان به سلامت ... و

۲-۳. محدودسازی استفاده تجاری از حساب‌های غیرتجاری

با افزایش اهمیت ورودی به حساب‌های تجاری اشخاص در محاسبه مالیات آنها، تعدادی از اشخاص به استفاده از حساب‌های غیرتجاری برای انجام تراکنش‌های تجاری خود روی آورده‌اند. یکی از مهم‌ترین مصادیق این مهم را می‌توان در رواج «کارت به کارت» هنگام خرید کالا و یا خدمات مشاهده کرد. به‌منظور جلوگیری از فرار مالیاتی مشاغل و ایجاد ناعدالتی مالیاتی میان این اشخاص و سایر مشاغل و کارمندانی که مالیات خود را پرداخت می‌کنند، لازم است امکان استفاده تجاری از حساب‌های شخصی افراد (حساب‌های غیرتجاری) محدود شود. به همین منظور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، اثبات درآمدی نبودن تراکنش‌های حساب‌هایی که مجموع و تعداد واریزی آن از نصابی که شورای پول و اعتبار تعیین خواهد کرد بیشتر است، برعهده مؤدی قرار گرفته‌است.

لازم به ذکر است مشابه این حکم پیش‌تر در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ تحت‌عنوان «حساب فروش» تصویب شده‌است. طبق بند «م» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۰، اشخاص حقوقی و مالکان بنگاه‌های صنفی مکلف‌اند حداقل یکی از حساب‌های بانکی خود را به‌عنوان حساب فروش معرفی کنند. در صورتی که مبلغ یا دفعات واریز به سایر حساب‌های اشخاص در هر ماه، بیشتر از مبلغ و تعدادی باشد که توسط شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود، این حساب‌ها نیز به‌عنوان حساب فروش تلقی می‌شوند.

۴. اظهار نظر کارشناسی در رابطه با احکام تبصره (۶)

جدول ۳. بررسی کارشناسی احکام تبصره (۶) لایحه بودجه سال ۱۴۰۳

تبصره بند	لایحه بودجه	اظهار نظر کارشناسی	توضیحات	متن پیشنهادی
«۶» «الف»	مالیات و عوارض موضوع کالاهای بند «الف» ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده، به عنوان جزئی از قیمت تمام شده این کالاها منظور می شود و قابل استرداد نمی باشد.		۱. طبق تبصره (۴) ماده (۱۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۳۸۷، استرداد مالیات کالاهای خاص از کالاهای مورد اشاره در بند «الف» ماده (۲۶) صرفاً در مراحل واردات، تولید و توزیع مجدد آنها قابل انجام است. در واقع عدم استرداد مالیات بر ارزش افزوده کالاهای نفتی که به عنوان مواد اولیه اصلی استفاده می شوند، در قانون پیشین ارزش افزوده نیز وجود داشته است. بنابراین می توان گفت در ۲ سال اخیر و با تصویب قانون جدید مالیات بر ارزش افزوده شاهد تغییر رویه در استرداد ارزش افزوده این اقلام هستیم. ۲. از طرف دیگر طبق تبصره (۳) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰، اعتبار مالیات بر ارزش افزوده کالاهای مورد بحث، صرفاً در صورتی که به عنوان «مواد اولیه اصلی» به کار برده شوند قابل پذیرش است. بنابراین حکم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ مشمول مواردی که فرآورده های نفتی به عنوان سوخت مورد استفاده قرار می گیرند، نخواهد بود و این مصارف طبق روند قبلی مشمول مالیات می شوند. ۳. نرخ خوراک پتروشیمی ها در ایران اختلاف معناداری با نرخ صادراتی گاز دارد. حتی با احتساب شرایط خاص تحریمی نیز می توان گفت کماکان هزینه فرصت فروش گاز با نرخ خوراک پتروشیمی منفی است.	

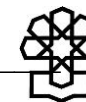
۱. ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰- نرخ مالیات و عوارض کالاهای نفتی، فلزات گرانبها، سیگار، نوشابه و سایر کالاهای آسیب رسان به سلامت به شرح زیر تعیین می شود:
الف- کالاهای نفتی

۱. انواع بنزین و سوخت هواپیما سی درصد (۳۰٪)؛

۲. نفت گاز، نفت سفید، نفت کوره، گاز طبیعی و گاز مایع پانزده درصد (۱۵٪)

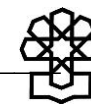
۲. تبصره ۳ ماده ۲۶ قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰- مالیات و عوارض پرداختی مؤدیان بابت کالاهای موضوع این بند، در صورتی که به عنوان مواد اولیه اصلی توسط واحدهای تولیدی به کار برده شود، به عنوان اعتبار مالیاتی آن واحدها قابل پذیرش می باشد. همچنین مالیات و عوارض پرداختی توسط واردکنندگان و توزیع کنندگان کالاهای مزبور به عنوان اعتبار مالیاتی آنان منظور می گردد.

متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
	عدم استرداد مالیات بر ارزش افزوده این اقلام معادل افزایش قیمت و در نتیجه کاهش بارانه پردختی خواهد بود. از این منظر و با توجه به نرخ‌های صادراتی فعلی این مصوبه می‌تواند به کاهش حاشیه سود برخی از پتروشیمی‌ها به خصوص پتروشیمی‌های متانولی خواهد شد. ۴. ارقام فعلی درآمدهای مالیاتی در سال ۱۴۰۳ با احتساب عدم استرداد این ارزش افزوده پرداختی تهیه شده و حذف این بند در لایحه بودجه ۱۴۰۳ موجب کاهش قابل توجه درآمدهای مالیاتی دولت خواهد شد. این منابع در لایحه بودجه به خرید تضمینی گندم اختصاص یافته است.			
پیشنهاد اول: بعد از عبارت «ده درصد (۱۰٪)» در تبصره ۷ ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم، عبارت «مآزاد بر چهل درصد (۴۰٪)» افزوده شود. این حکم در خصوص رسیدگی به عملکرد سال ۱۴۰۲ نیز جاری است. پیشنهاد دوم: عبارت ده درصد (۱۰٪) موضوع تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم به بیست و پنج درصد (۲۵٪) تغییر می‌کند. این حکم در خصوص رسیدگی به عملکرد سال ۱۴۰۲ نیز جاری است.	به‌منظور حمایت از رشد اشخاص حقوقی و مشاغل و تشویق آنها به ابراز صحیح درآمدهای مالیاتی، طبق تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم به‌زای هر ۱۰ واحد درصد افزایش درآمدهای ابراز مشمول مالیات این اشخاص نسبت به درآمد ابراز سال گذشته، یک واحد درصد (حداکثر تا ۵ واحد درصد) از نرخ مالیات آنها کسر می‌شود. با توجه به شرایط تورمی کشور در سال‌های اخیر، صرف تداوم فعالیت اشخاص منجر به افزایش اسمی درآمدهای آنها و در نتیجه امکان بهره‌مندی همه از این معافیت می‌شود. بنابراین و به‌منظور تخصیص این معافیت به اشخاصی که واقعاً فعالیت خود را توسعه داده‌اند و نه عموم اشخاص، لازم است نصاب تعیین‌شده در تبصره ۷ ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم به مقداری نزدیک به تورم سالانه کشور تغییر یابد. لازم به ذکر است با افزایش نصاب مواد مذکور به چهل درصد (۴۰٪) عملاً هیچ شخصی نمی‌تواند از پله دوم این معافیت مالیاتی (۲ واحد درصد کسر از نرخ مالیات در صورت افزایش ۸۰ واحد درصدی درآمد ابراز) بهره‌مند شود و عملاً این مشوق مالیاتی بی‌اثر خواهد شد. برای حل مشکل بیان شده پیشنهاد می‌شود نصاب تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) به ده درصد (۱۰٪) مآزاد بر چهل درصد (۴۰٪) تغییر یابد. بدین صورت ضمن حفظ این مشوق مالیاتی، این مشوق صرفاً مشمول	موافق به شرط اصلاح	عبارت ده درصد (۱۰٪) موضوع تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم به چهل درصد (۴۰٪) تغییر می‌کند.	«۶» «ب»

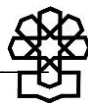
متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
	اشخاصی که درآمد ابراز آنها مزاد بر تورم افزایش یافته است می شود. همچنین با توجه به آنکه در سال ۱۴۰۳، عملکرد سال ۱۴۰۲ اشخاص مورد ارزیابی قرار می گیرد، به جهت اعمال حکم در سال آتی لازم است این حکم در خصوص عملکرد سال ۱۴۰۲ اشخاص جاری شود.			
	فروش کالا و خدمات شرکت های ایرانی به شرکت های پیمانکاری خارجی عملاً موجب جلوگیری از واردات کالا و خدمات مورد نیاز این شرکت ها می شود. این معامله اگرچه موجب ارزآوری مستقیم نمی شود ولی با جلوگیری از واردات و خروج ارز، اثر مثبتی بر تراز پرداخت کشور خواهد داشت. لازم به ذکر است در بسیاری از موارد، استفاده از کالا و خدمات عرضه شده در داخل کشور، صرفه اقتصادی بیشتری برای پیمانکاران خارجی در مقایسه با واردات این کالا و خدمات خواهد داشت. برای مثال پیمانکاران خارجی خدمات روزمره خود را از داخل کشور تهیه خواهند کرد و واردات آن توجیه اقتصادی ندارد. همچنین به دلیل وجود تعرفه گمرکی بر واردات بسیاری از کالا و خدمات، استفاده از نمونه مشابه داخل می تواند صرفه اقتصادی داشته باشد. به همین دلیل به جز در مواردی خاص، معافیت ذکر شده در این حکم علی رغم ایجاد بار مالی، لزوماً منجر به بهبود تراز تجاری کشور و یا کاهش واردات نخواهد شد. با توجه به لزوم تصویب موارد معاف در شورای اقتصاد، انتظار می رود چالش بیان شده تا حدی مرتفع شود. لازم به ذکر است این حکم تکرار بند (ه) تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ است. نظر حقوقی: عبارت «با تصویب شورای اقتصاد»، به جهت موضوعی که شورای مذکور باید به تصویب برساند و ضوابط آن، دارای ابهام است. از این رو مغایر با اصول ۱۳۸ و ۸۵ قانون اساسی است.	موافق	آن بخش از کالاها و خدمات شرکت های ایرانی طرف قرارداد با شرکت های خارجی که کالا و خدمات مورد نیاز شرکت های پیمانکاری خارجی را در طرح های مورد تعهد طرف خارجی، تأمین می نمایند با تصویب شورای اقتصاد، مشمول تبصره (۳) ماده (۱۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰ می باشند.	«۶» «پ»

متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
ت- واردات خودروی آمبولانس و لوازم یدکی و تجهیزات پزشکی ویژه خودروی آمبولانس در صورت عدم امکان تأمین از محل تولید داخل توسط سازمان فوریت‌های پیش‌بیمارستانی اورژانس کشور، جمعیت هلال‌احمر، بنیاد شهید و امور ایثارگران، دانشگاه‌های علوم پزشکی، خدمات بهداشتی و درمانی کشور، شرکت ملی نفت ایران، و خیرین بیمارستان‌ساز با مجوز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همچنین آمبولانس فوریت‌های اجتماعی، در صورت عدم امکان تأمین از محل تولید داخل، توسط سازمان بهزیستی کشور در سال ۱۴۰۳ از پرداخت حقوق ورودی و عوارض گمرکی، معاف است.	این حکم در چند سال گذشته همواره تکرار شده است و با توجه به عدم وجود پشتوانه قانونی جایگزین در سایر قوانین موضوعه و اهمیت حوزه درمان، درج آن پیشنهاد می‌گردد. همچنین پیشنهاد می‌شود عبارت «لوازم یدکی و تجهیزات پزشکی ویژه خودروی آمبولانس» نیز به این حکم اضافه شود. نظر حقوقی: عدم بیان شرط «در صورت عدم امکان تأمین از محل تولید داخل» در خصوص آمبولانس فوریت‌های اجتماعی، مغایر اصل ۴۳ قانون اساسی و مغایر سیاست‌های کلی «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی» است.	موافق	ت- واردات خودروی آمبولانس در صورت عدم امکان تأمین از محل تولید داخل توسط سازمان فوریت‌های پیش‌بیمارستانی اورژانس کشور، جمعیت هلال‌احمر، بنیاد شهید و امور ایثارگران، دانشگاه‌های علوم پزشکی، خدمات بهداشتی و درمانی کشور، شرکت ملی نفت ایران، و خیرین بیمارستان‌ساز با مجوز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همچنین آمبولانس فوریت‌های اجتماعی توسط سازمان بهزیستی کشور در سال ۱۴۰۳ از پرداخت حقوق ورودی و عوارض گمرکی، معاف است.	«۶» «ت»
به منظور جلوگیری از فرار مالیاتی و وصول به موقع درآمدهای مالیاتی، بانک مرکزی ج.ا.ا. مکلف است حسب درخواست سامانه‌های سازمان امور مالیاتی کشور، نسبت به مسدود کردن بدهی مالیاتی در حساب یا حساب‌های بدهکاران مالیاتی به صورت سیستمی و برخط بر اساس سامانه‌های موجود اقدام کند. بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مکلف‌اند وجوه مسدود شده را حداکثر ظرف مدت پنج روز پس از مسدود به حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز نمایند.	یکی از مشکلات فرآیند فعلی توقیف و برداشت از حساب‌های بدهکاران مالیاتی، امکان اطلاع بانک به بدهکاران و خروج اموال بدهکاران از سپرده‌های بانکی پیش از اعمال توقیف است. حذف عامل انسانی از طریق سیستمی و برخط شدن فرآیند توقیف و برداشت از حساب‌های بدهکاران مالیاتی ضمن کاهش فرار بدهکاران مالیاتی، می‌تواند موجب تسهیل فرآیند مالیات ستانی و افزایش درآمدهای مالیاتی می‌شود. همچنین با توجه به هزینه‌های ناشی از فرآیند توقیف و برداشت از حساب بدهکاران خرد مالیاتی، وصول این بدهی‌ها برای سازمان امور مالیاتی بهینه نیست. از طریق سامانه‌ای شدن این مهم، بدهی بدهکاران خرد مالیاتی نیز وصول خواهد شد. لازم به ذکر است طبق بند (ج) ماده (۲۷) برنامه هفتم توسعه بانک مرکزی مکلف است اطلاعات مورد درخواست سازمان امور مالیاتی در اجرای قوانین کشور را به صورت برخط در اختیار آن قرار دهد. بنابراین دسترسی ذکر شده در حکم لایحه بودجه ضرورتی نخواهد داشت. نظر حقوقی: -منظور از عبارت «سامانه‌های موجود»، دارای ابهام است. دسترسی سازمان مذکور به همه سامانه‌های داده‌ای و اطلاعاتی کشور، نظام مغایر	موافق به شرط اصلاح	به منظور جلوگیری از فرار مالیاتی و وصول به موقع درآمدهای مالیاتی، بانک مرکزی ج.ا.ا. مکلف است ضمن ایجاد دسترسی برای سازمان امور مالیاتی کشور به سامانه‌های موجود از جمله (سیاق و سرآمد) و حسب درخواست سازمان امور مالیاتی کشور، نسبت به توقیف و برداشت از حساب یا حساب‌های بدهکاران مالیاتی به صورت سیستمی و برخط بر اساس سامانه‌های موجود اقدام نموده و وجوه مربوط را به حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز نماید.	«۶» «ت»

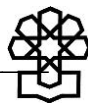
متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
	اصول متعدد حقوقی، از جمله حریم خصوصی، نظام اداری صحیح است. - دسترسی سازمان امور مالیاتی به سامانه‌های موجود، از حیث رعایت قانون «مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی» دارای ابهام است			
	با افزایش اهمیت ورودی به حساب‌های تجاری اشخاص در محاسبه مالیات آنها، تعدادی از اشخاص به استفاده از حساب‌های غیر تجاری برای انجام تراکنش‌های تجاری خود روی آورده‌اند. یکی از مهم‌ترین مصادیق این مهم را می‌توان در رواج پدیده «کارت به کارت» هنگام خرید کالا و یا خدمات مشاهده کرد. به‌منظور جلوگیری از فرار مالیاتی مشاغل و ایجاد ناعدالتی مالیاتی میان این اشخاص و سایر مشاغل و کارمندانی که مالیات خود را پرداخت می‌کنند، لازم است امکان استفاده تجاری از حساب‌های شخصی افراد (حساب‌های غیر تجاری) محدود شود. به همین دلیل این حکم می‌تواند موجب کاهش فرار مالیاتی و عادلانه شدن نظام مالیاتی بشود. لازم به ذکر است مشابه این حکم پیش‌تر در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ تحت‌عنوان «حساب فروش» تصویب شده‌است. طبق بند (م) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰، اشخاص حقوقی و مالکان بنگاه‌های صنفی مکلف‌اند حداقل یکی از حساب‌های بانکی خود را به‌عنوان حساب فروش معرفی کنند، در صورتی که مبلغ یا دفعات واریز به سایر حساب‌های اشخاص در هر ماه، بیشتر از مبلغ و تعدادی باشد که توسط شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود، این حساب‌ها نیز به‌عنوان حساب فروش تلقی می‌شوند. نظر حقوقی: عدم تعیین ضوابط و شرایط مبلغ و دفعات موضوع این بند و واگذاری آن به شورای پول و اعتبار، علی‌الخصوص در مورد حساب‌های با ویژگی متفاوت، مغایر اصل ۵۱ و ۸۵ قانون اساسی می‌باشد.	موافق	در صورتی که جمع مبلغ و دفعات واریز به حساب‌های غیر تجاری هر شخص حقیقی در هر ماه، از جمع مبلغ و دفعات واریزی که تا پایان اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۳ توسط شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود، بیشتر باشد، اثبات درآمدی نبودن تراکنش‌ها و ارائه اسناد و مدارک به عهده صاحب حساب می‌باشد. منظور از حساب غیر تجاری، حسابی است که نزد سازمان امور مالیاتی کشور به‌عنوان حساب مرتبط با فعالیت مؤدی ثبت نشده باشد.	«۶» «ج»

متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
..... مجموعه جریمه‌های قابل پرداخت توسط مؤدی از هر نوع در این بند نمی‌تواند از پنجاه درصد (۵۰٪) اصل مالیات و عوارض تعیین شده بیشتر باشد.	پیش‌تر در قوانین بودجه سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲، پرونده‌های مالیات بر ارزش‌افزوده که اظهارنامه خود را در موعد قانونی به سازمان امور مالیاتی ارائه کرده‌اند ولی مورد رسیدگی قرار نگرفته است به‌جز مؤدیان بزرگ قطعی شده‌است. این حکم به مودیانی که اظهارنامه خود را در سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۴۰۰ تسلیم نکرده‌اند پرداخته و به سازمان امور مالیاتی اجازه می‌دهد بر مبنای اطلاعات موجود و سوابق مالیاتی پرونده مالیات بر عملکرد، بدهی مالیاتی این اشخاص را برآورد کرده و اظهارنامه برآوردی تولید نماید. لازم به ذکر است معلق ماندن تکالیف مؤدیان نسبت به سازمان امور مالیاتی و بلا تکلیفی فعالان اقتصادی می‌تواند منجر به نااطمینانی و ایجاد اختلال در محیط کسب‌وکار شود. بنابراین با توجه به توضیحات بالا این حکم می‌تواند ضمن وصول درآمدهای دولت، رضایت مؤدیان را به‌دنبال داشته‌باشد. پیشنهاد می‌شود مبنای محاسبه آستانه جریمه، به‌عبارت «اصل مالیات و عوارض تعیین شده» تغییر یابد.	موافق با اصلاح	به وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان امور مالیاتی کشور) اجازه داده می‌شود مالیات و عوارض ارزش‌افزوده مؤدیان مالیات بر ارزش‌افزوده بابت هر یک از دوره‌های سنوات ۱۳۸۷ تا ۱۴۰۰ که اظهارنامه‌های خود را در موعد مقرر تسلیم ننموده و تاکنون مورد رسیدگی قرار نگرفته‌اند و مالیات آنها نیز برآورد نگردیده است را از طریق حسابرسی سیستمی بر اساس میزان فعالیت، اطلاعات موجود در سامانه‌های مالیاتی، سوابق مالیاتی پرونده عملکرد و با توجه به میزان اعتبارپذیری خرید کالا و خدمات فعالیت مؤدیان مذکور، بر اساس دستورالعملی که به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور ظرف مدت یک‌ماه بعد از ابلاغ این قانون به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد، تعیین و اظهارنامه برآوردی تولید نماید. در صورت اعتراض این‌گونه مؤدیان به مالیات تعیین شده پرونده قابل طرح در هیئت موضوع تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم خواهد بود. مجموعه جریمه‌های قابل پرداخت توسط مؤدی از هر نوع در این بند نمی‌تواند از پنجاه درصد (۵۰٪) اصل مالیات تعیین شده بیشتر باشد.	«۶» «ج»
	مالیات پزشکان با توجه به درآمدشان شامل ۲ دسته است: ۱. مالیات بر درآمد حقوق: مالیات بر درآمد حقوقی که پزشکان باید پرداخت کنند شامل پزشکانی است که در واقع به استخدام مراکز درمانی در آمده و از میزان حقوقی که به آنها پرداخت می‌شود درصدی به‌عنوان مالیات، کسر و به حساب سازمان امور مالیاتی واریز می‌شود. پزشکان در هر حوزه‌ای که به استخدام بیمارستان‌های دولتی و خصوصی در می‌آیند نیز شامل این دسته بوده و از آنها نیز مالیات بر درآمد حقوق گرفته می‌شود. ۲. مالیات بر درآمد مشاغل: مالیات بر درآمد مشاغل نیز شامل پزشکانی می‌شود که خود به‌صورت مستقل فعالیت می‌کنند. پزشکانی که ه صورت فردی و مستقل درآمدی کسب می‌کنند ملزم به پرداخت مالیات هستند.	موافق	کلیه مراکز درمانی اعم از دولتی، خصوصی، وابسته به نهادهای عمومی، نیروهای مسلح، خیریه‌ها و شرکت‌های دولتی مکلف‌اند ده درصد (۱۰٪) از حق‌الزحمه یا حق‌العمل گروه پزشکی که به‌موجب دریافت وجه صورت حساب‌های ارسالی به بیمه‌ها و یا نقداً از طرف بیمار پرداخت می‌شود، به‌عنوان مالیات علی‌الحساب کسر و به نام پزشک مربوط تا پایان ماه بعد از وصول مبلغ صورت حساب به حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز کنند. مالیات علی‌الحساب این بند شامل کلیه پرداخت‌هایی که به‌عنوان درآمد حقوق و کارانه مطابق قوانین بودجه سنواتی پرداخت و مالیات آن کسر می‌شود، نخواهد بود. حکم ماده (۱۹۹) قانون مالیات‌های مستقیم در اجرای این بند	«۶» «ح»

متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
	طبق بند "ح" تبصره ۶ لایحه بودجه مراکز درمانی مانند بیمارستان‌ها موظف هستند، مالیات تکلیفی پزشکان را (با نرخ ۱۰ درصد) از درآمدشان کم کرده و به حساب سازمان مالیاتی واریز کنند. وضع این نوع مالیاتی علی‌الحساب، در نظام مالیات ستانی جهانی رایج بوده و علاوه بر مزایایی همچون افزایش درآمدهای مالیاتی دولت در طول سال و کاهش بار پرداخت بدهی مالیاتی مؤدیان به صورت یکجا، موجب کاهش فرار مالیاتی نیز می‌شود. همچنین با توجه به عدم استفاده از پایانه‌های فروشگاهی توسط بخشی از صاحبان حرف و مشاغل پزشکی، مالیات علی‌الحساب، به عنوان ابزاری برای راستی‌آزمایی اظهارنامه مالیاتی، تا فراگیر شدن استفاده از پایانه مذکور، مثبت ارزیابی می‌شود.		جاری است. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است فهرست کلیه مراکز به شرح فوق را تا پایان اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۳ به سازمان امور مالیاتی کشور اعلام نماید	
به منظور تسریع و تسهیل رسیدگی به پرونده‌های مالیاتی، اختیار سازمان امور مالیاتی کشور در تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم در خصوص معافیت مؤدیان از انجام بخشی از تکالیف قانون مذکور از قبیل نگهداری اسناد و مدارک و ارائه اظهارنامه مالیاتی، برای عملکرد سال ۱۴۰۲ به حداکثر یک‌صد و پنجاه (۱۵۰) برابر میزان معافیت موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم افزایش می‌یابد.	۱. مطابق تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم، سازمان امور مالیاتی می‌تواند مؤدیان بالاتر از حدنصاب تعیین شده را، از انجام بخشی از تکالیف از قبیل نگهداری اسناد و مدارک، ارائه اظهارنامه مالیاتی معاف کند و مالیات مؤدیان مذکور را به صورت مقطوع تعیین و وصول نماید. بنابراین این حکم با کاهش تکالیف مؤدیان خرد، موجب تسهیل فرآیند مالیات ستانی برای آنها می‌شود. ۲. افزایش نصاب بیان شده در این حکم به ۱۵۰ برابر، دامنه این قانون را گسترش داده و اختیار سازمان مالیاتی به منظور تعیین مالیات مقطوع را افزایش می‌دهد. لازم به ذکر است نصاب این حکم در قانون بودجه سال ۱۴۰۰، معادل ۱۰۰ برابر معافیت ماده (۸۴) تعیین شده بود. ۳. طبق این حکم، سازمان امور مالیاتی می‌تواند مالیات مشاغلی که میزان فروش کالا و خدمات آنها در سال ۱۴۰۲، کمتر از ۱۸۰ میلیارد ریال (۱۵۰) برابر معافیت ماده (۸۴) طبق قانون بودجه ۱۴۰۲ بوده است را به صورت مقطوع تعیین و وصول نماید. در صورتی که این مهم همراه با افزایش دسترسی سازمان امور مالیاتی به اطلاعات مؤدیان و راه‌اندازی کامل سامانه مؤدیان باشد، می‌تواند ضمن کاهش فرار مالیاتی و افزایش درآمدهای مالیاتی دولت، موجب کاهش ممیز محوری و در نتیجه تسهیل	موافق به شرط اصلاح	به منظور تسریع و تسهیل رسیدگی به پرونده‌های مالیاتی، اختیار سازمان امور مالیاتی کشور در تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم در خصوص معافیت مؤدیان از انجام بخشی از تکالیف قانون مذکور از قبیل نگهداری اسناد و مدارک و ارائه اظهارنامه مالیاتی، به حداکثر یک‌صد و پنجاه (۱۵۰) برابر میزان معافیت موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم افزایش می‌یابد.	«۶» «خ»

متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
	فضای کسب و کار شود. ۴. لازم به ذکر است استفاده از حکم تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم برای سازمان امور مالیاتی اختیاری است و در صورتی که این سازمان تشخیص دهد برای یک مؤدی به رسیدگی بیشتری نیازمند است، می‌تواند اقدام نماید. همچنین مؤدیان نیز در صورتی که به مالیات تعیین شده از سمت سازمان امور مالیاتی اعتراض داشته‌باشند، می‌توانند اظهارنامه مالیاتی خود را در موعد مقرر ارائه نمایند. ۵. همچنین با توجه به آنکه در سال ۱۴۰۳، عملکرد سال ۱۴۰۲ اشخاص مورد ارزیابی قرار می‌گیرد، به جهت اعمال حکم در سال آتی لازم است این حکم در خصوص عملکرد سال ۱۴۰۲ اشخاص جاری شود. اما حکمی که در این لایحه آمده حاوی سه ایراد است: اولاً از نظر تنقیح قوانین بهتر است خود متن تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم اصلاح گردد تا قوانین مالیاتی یکپارچه‌تر شود. ثانیاً حاوی ابهام است زیرا آستانه را دقیقاً مشخص نکرده است و گفته «حداکثر صد و پنجاه برابر». ثالثاً دادن اختیار به دولت (سازمان امور مالیاتی) در امور مالیاتی خلاف اصل ۵۱ قانون اساسی است. نظر حقوقی: این بند به دلیل اصلاح قوانین دائمی (ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم)، ماهیت غیربودجه‌ای دارد؛ لذا مغایر با اصل پنجاه و دوم قانون اساسی به نظر می‌رسد. ضمن اینکه مطابق ماده (۱۸۱) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، نیازمند رأی دوسوم نمایندگان می‌باشد. همچنین افزایش دامنه استثنای شدن مؤدیان مالیاتی از تکالیف قانونی، مغایر جزء ۱۰ بند ۹ سیاست‌های کلی قانون‌گذاری مبنی بر پرهیز از استثنای قانونی و در برخی موارد بند ۱۹ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مبنی بر شفاف‌سازی اقتصادی می‌باشد.			

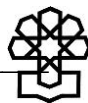
متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
انواع خودروی سواری و وانت دو اتاق (کابین) دارای شماره انتظامی شخصی در اختیار مالکان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی به جز وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی موضوع مواد (۱) و (۲) قانون مدیریت خدمات کشوری که قیمت روز خودروی آنها بیش از سی میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است نسبت به مازاد بر این مبلغ (۱٪) می‌گردند. مشمول مالیات سالانه خودرو به نرخ یک درصد (۱٪) می‌گردند. مأخذ محاسبه مالیات خودرو موضوع این بند، قیمت روز خودرو یا توجه به تاریخ ساخت یا واردات آن و صرفاً بر اساس مشخصات مالک خودرو مندرج در شناسنامه خودرو صادره توسط نیروی انتظامی (برگ سبز) به‌عنوان سند رسمی خودرو است که تعیین‌شده توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌شود. می‌باشد. سازمان مزبور مکلف است مراتب را به‌نحو مقتضی بر اساس اطلاعات دریافتی از پلیس راهور که می‌بایست تا پایان خردادماه سال ۱۴۰۳ به‌صورت برخط به سازمان امور مالیاتی کشور ارسال‌گردد به اطلاع اشخاص مشمول برساند. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی مکلفاند مالیات سالانه مربوط به خودروهای تحت تملک خود و فرزندان کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان بهمن‌ماه سال ۱۴۰۳ پرداخت نمایند. ثبت نقل و انتقال خودروهایی که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده‌است قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال، شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلفان از حکم این بند در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارند. پلیس راهور فرماندهی نیروی انتظامی مکلف است فهرست مالکین و خودروهای مشمول را مطابق با درخواست سازمان امور مالیاتی حداکثر تا پایان فروردین‌ماه سال ۱۴۰۳ به سازمان امور مالیاتی کشور ارسال و امکان دسترسی برخط جهت اعلام موردی را برای این سازمان فراهم کند. عدم پرداخت مالیات این پایه مالیاتی در سررسید مقرر شده مشمول	۱. مالیات بر دارایی از جمله پایه‌های مالیاتی است که ضمن کاهش فاصله طبقاتی و افزایش عدالت اجتماعی می‌تواند منجر به افزایش درآمدهای مالیاتی شود. مالیات بر خودرو لوکس نیز یکی از اقلام مالیات بر دارایی است. کلیات حکم پیشنهادی در لایحه مشابه قانون بودجه سال ۱۴۰۲ است. ۲. با توجه به ۳ برابر شدن آستانه شناسایی خودرو لوکس در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به ۱۴۰۱ و کاهش شدید خودروهای مشمول، پیشنهاد می‌شود حد معافیت این پایه مالیاتی در بودجه ۱۴۰۳ افزایش نیابد. ۳. لازم به ذکر است با توجه به عدم وجود جریمه دیرکرد برای حکم این بند، مؤدیان عملاً پرداخت مالیات بر خودرو لوکس خود را به زمان نقل و انتقال موکول می‌کنند. این امر منجر به تعویق درآمدهای مالیاتی می‌شود. به همین منظور پیشنهاد می‌شود جریمه‌ای برای بدهکاران این پایه مالیاتی در نظر گرفته شود. ۴. پیشنهاد می‌شود مشابه قانون بودجه ۱۴۰۰، تصریح شود مبنای مالکیت به‌منظور اخذ این پایه مالیاتی، مشخصات مالک در شناسنامه خودرو صادره توسط نیروی انتظامی (برگ سبز) به‌عنوان سند رسمی خودرو است. ۵. نهایتاً لازم به ذکر است در ابتدای متن این حکم، پلیس راهور مکلف شده‌است حداکثر تا پایان خرداد ماه ۱۴۰۳ اطلاعات مورد نیاز را به سازمان امور مالیاتی تحویل دهد. این در حالیکه در انتهای همین حکم، پلیس راهور مکلف است فهرست مالکین و خودروهای مشمول را مطابق با درخواست سازمان امور مالیاتی حداکثر تا پایان فروردین ۱۴۰۳ برای این سازمان ارسال نماید. با توجه به این امر، به نظر می‌رسد زمان تعیین‌شده در ابتدای این حکم ناظر به اطلاع رسانی سازمان امور مالیاتی به اشخاص مشمول باشد (و نه مهلت ارسال اطلاعات توسط پلیس راهور). برای رفع این ابهام پیشنهاد می‌شود مهلت زمانی صدر این حکم اصلاح شود.	موافق به شرط اصلاح	انواع خودروی سواری و وانت دو اتاق (کابین) دارای شماره انتظامی شخصی در اختیار مالکان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی که قیمت روز خودروی آنها بیش از سی میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است نسبت به مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات سالانه خودرو به نرخ یک درصد (۱٪) می‌گردند. مأخذ محاسبه مالیات خودرو موضوع این بند، قیمت روز خودرو تعیین‌شده توسط سازمان امور مالیاتی کشور می‌باشد. سازمان مزبور مکلف است مراتب را به‌نحو مقتضی بر اساس اطلاعات دریافتی از پلیس راهور که می‌بایست تا پایان خردادماه سال ۱۴۰۳ به‌صورت برخط به سازمان امور مالیاتی کشور ارسال گردد، به اطلاع اشخاص مشمول برساند. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی مکلفاند مالیات سالانه مربوط به خودروهای تحت تملک خود و فرزندان کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان بهمن‌ماه سال ۱۴۰۳ پرداخت نمایند. ثبت نقل و انتقال خودروهایی که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده‌است قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال، شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلفان از حکم این بند در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارند. پلیس راهور فرماندهی نیروی انتظامی مکلف است فهرست مالکین و خودروهای مشمول را مطابق با درخواست سازمان امور مالیاتی حداکثر تا پایان فروردین‌ماه سال ۱۴۰۳ به سازمان امور مالیاتی کشور ارسال و امکان دسترسی برخط جهت اعلام موردی را برای این سازمان فراهم کند. مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود.	«۶» «۵»

متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
جریمه مقرر در ماده (۱۹۰) قانون مالیات‌های مستقیم می‌شود	نظر حقوقی: عدم شمول مالیات موضوع این بند، در خصوص واحدهای اقتصادی دولتی، به دلیل تبعیض ناروا میان بخش خصوصی و دولتی، مغایر بند ۹ اصل سوم قانون اساسی است. واگذاری مطلق تعیین قیمت روز خودرو توسط سازمان امور مالیاتی کشور، به دلیل عدم بیان ضوابط آن مغایر اصل ۸۵ و ۵۱ قانون اساسی به‌شمار می‌رود. با عنایت به نوسان قیمت خودرو در کشور، تعیین دقیق روز و نحوه محاسبه قیمت خودرو (میانگین قیمت محاسبه می‌شود یا روش دیگر)، اهمیت پیدا می‌کند. عدم بیان موارد فوق، به دلیل امکان تضییع حقوق افراد، مغایر بند ۴ سیاست‌های کلی برنامه هفتم به نظر می‌رسد.			
میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰ به مبلغ پانصد و هفتاد میلیون (۵۷۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال و میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مالیات بر درآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مذکور به مبلغ هفتصد و پنجاه میلیون (۷۵۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال تعیین می‌شود	معافیت سالانه مالیات بر مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مذکور در لایحه بودجه ۱۴۰۳، نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲، پنجاه و هشت درصد (۵۸٪) رشد یافته‌است و فاصله میان معافیت سالانه مشاغل و حقوق‌بگیران در لایحه بودجه ۱۴۰۳ کاهش یافته‌است. تمایز میان دریافت کنندگان حقوق و دستمزد و صاحبان مشاغل موجب بی‌عدالتی مالیاتی میان این اقشار می‌شود و عملاً با فرض درآمد یکسان بین مشاغل و حقوق‌بگیران، آن دسته از صاحبان مشاغل که شفاف عمل کرده و فرار مالیاتی ندارند، ملزم به پرداخت مالیات بیشتری نسبت به حقوق‌بگیران خواهند شد. در نظام مالیات بر مجموع درآمد نیز تفاوت در معافیت مالیاتی انواع مختلف درآمد وجود نداشته و انواع درآمدهای شخص نهایتاً مشمول یک معافیت می‌شوند. لازم به ذکر است مبنای محاسبه مالیات مقطوع مشاغل توسط سازمان امور مالیاتی، ضرایب این سازمان برای تخمین سود مشاغل بر اساس میزان فروش آنها است. بر اساس بررسی‌های صورت‌گرفته، بسیاری از این ضرایب با مقادیر واقعی فاصله داشته و موجب کم‌برآوردی در محاسبه سود مشاغل می‌شود. به همین دلیل تا زمان اجرای کامل سامانه مؤدیان و دقیق‌تر شدن ضرایب مذکور، پیشنهاد می‌شود معافیت سالانه مشاغل	موافق به شرط اصلاح	میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰، به مبلغ پانصد و هفتاد میلیون (۵۷۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال و میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مالیات بر درآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مذکور به مبلغ هفتصد و پنجاه میلیون (۷۵۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال تعیین می‌شود	«۶» «۵»

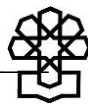
متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
	کمتر از معافیت حقوق و دستمزد تعیین شود. همچنین با توجه به تکلیفی بودن مالیات بر حقوق و دستمزد و کسر آن توسط اشخاص ثالث (برای مثال کارفرما) از حقوق پرداختی به افراد، احتمال فرار مالیاتی در این پایه کمتر از مالیات بر درآمد مشاغل است. با ثبت کامل معاملات در سامانه مؤدیان و افزایش اشراف سازمان امور مالیاتی به اطلاعات عملکرد اقتصادی مشاغل و جلوگیری از فرار مالیاتی آنها، لازم است معافیت مالیاتی موضوع این حکم متناسب با معافیت حقوق و دستمزد تعیین شود. علاوه بر این، تمایز میان معافیت سالانه مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) و معافیت سالانه مستغلات موضوع ماده (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم موجب بی‌عدالتی می‌شود و پیشنهاد می‌شود مشابه سنوات قبلی، معافیت این دو پایه مالیاتی مشابه یکدیگر تعیین گردد.			
یارانه پرداختی دولت به شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران بابت جبران زیان ناشی از فروش کالاهای اساسی به قیمت مصوب، تا سقف زیان مورد تأیید حسابرس منتخب وزارت امور اقتصادی و دارایی مشمول مالیات به نرخ صفر می‌باشد. <u>مازاد این زیان نسبت به یارانه پرداختی دولت از نظر مالیاتی قابل استهلاك در سنوات بعد نخواهد بود.</u>	در نظام مالیاتی کشور، یارانه پرداختی دولت بابت جبران زیان ناشی از فروش کالا به قیمت مصوب به‌عنوان درآمد اتفاقی شرکت تلقی شده و مشمول مالیات بر درآمد اتفاقی می‌شود. این در حالی است که این یارانه پرداختی در اصل برای جبران زیان شرکت ناشی از فروش کالا به قیمت مصوب پرداخت شده و در صورتی که قیمت‌گذاری اعمال نشود، نه زبانی محقق می‌شود و نه یارانه‌ای برای آن پرداخت خواهد شد. بنابراین این پرداخت ماهیت درآمدی نداشته و لازم است تا سقف زیان شرکت مشمول مالیات به نرخ صفر شود. همچنین از جایی که یارانه پرداختی دولت ممکن است کفاف زیان مورد تأیید حساب‌برس را ندهد، لازم است مازاد این زیان نسبت به یارانه پرداختی دولت از نظر مالیاتی قابل استهلاك در سنوات آتی باشد.	موافق به شرط اصلاح	یارانه پرداختی دولت به شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران بابت جبران زیان ناشی از فروش کالاهای اساسی به قیمت مصوب، تا سقف زیان مورد تأیید حساب‌برس منتخب وزارت امور اقتصادی و دارایی مشمول مالیات به نرخ صفر می‌باشد. این زیان از نظر مالیاتی قابل استهلاك در سنوات بعد نخواهد بود.	«۶» «۷»
ماه‌التفاوت (یارانه) قیمت‌های فروش تکلیفی آب و برق با هزینه تمام‌شده آن (مورد تأیید سازمان حسابرسی) که توسط دولت به شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو (تابعه و وابسته) پرداخت می‌شود، به‌عنوان کمک‌زیان محسوب و به حساب زیان انباشته این شرکت‌ها منظور می‌شود و از پرداخت سهم سود سهام دولت معاف است. کمک	در نظام مالیاتی کشور، یارانه پرداختی دولت بابت جبران زیان ناشی از فروش تکلیفی آب و برق به‌عنوان درآمد اتفاقی شرکت تلقی شده و مشمول مالیات بر درآمد اتفاقی می‌شود. این در حالی است که این یارانه پرداختی در اصل برای جبران زیان شرکت ناشی از فروش تکلیفی آب و برق بوده و در صورتی که قیمت‌گذاری اعمال نشود، نه زبانی محقق	موافق به شرط اصلاح	ماه‌التفاوت (یارانه) قیمت‌های فروش تکلیفی آب و برق با هزینه تمام‌شده آن (مورد تأیید سازمان حسابرسی) که توسط دولت به شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو (تابعه و وابسته) پرداخت می‌شود، به‌عنوان کمک‌زیان محسوب و به حساب زیان انباشته این شرکت‌ها منظور می‌شود و از پرداخت سهم سود	«۶» «۷»

متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
	می‌شود و نه یارانه‌ای برای آن پرداخت خواهد شد. بنابراین این پرداخت ماهیت درآمدی نداشته و لازم است تا سقف زیان شرکت مشمول مالیات به نرخ صفر شود. از جایی که یارانه پرداختی دولت ناظر به زیان شرکت در همان سال است، بنابراین مازاد زیان نسبت به پرداختی دولت نیز نباید قابل استهلاک در سال‌های آتی باشد.		سهام دولت معاف است. کمک زیان یادشده تا سقف زیان انباشته سنواتی شرکت‌های مزبور (ناشی از اعمال قیمت‌های تکلیفی) مشمول مالیات به نرخ صفر است.	
۱. زمین‌های فاقد اعیانی دارای کاربری مسکونی، اداری و تجاری، باغ و ویلاهای مجاز (با احتساب عرصه و اعیان) و واحدهای مسکونی که ارزش آنها بیش از سیصد میلیارد (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال باشد، مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات به میزان دو در هزار می‌شوند. این مالیات برعهده شخصی است که در ابتدای سال مالیاتی مالک املاک فوق بوده است. ۲. واحدهای مسکونی و باغ و ویلاهای در حال ساخت (عدم دریافت گواهی اتمام کار)، مشمول این مالیات نمی‌باشند. باغ و ویلاهای غیرمجاز تا زمان دریافت پروانه ساخت یا اجرای حکم کمیسیون‌های ماده (۹۹) یا ماده (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها حسب مورد مشمول جریمه‌ای معادل دو برابر مالیات باغ و ویلاهای مجاز می‌باشند. پنجاه درصد (۵۰٪) جریمه‌های دریافتی حسب مورد به شهرداری یا دهیاری محل باغ و ویلا اختصاص می‌یابد. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف مدت دو ماه از ابلاغ لازم‌الاجرا شدن این قانون به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و جهاد کشاورزی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. ۳. وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و صنعت، معدن و تجارت، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و شهرداری‌ها موظفاند امکان دسترسی برخط (آنلاین) به سامانه مربوطه و همچنین از طریق وبسرویس خدمات الکترونیکی (وبسرویس) را حداکثر تا پایان شهریورماه سال ۱۴۰۳ به اطلاعات مالکیت املاک موردنیاز سازمان امور مالیاتی کشور	۱. این مالیات، مالیات سالانه املاک (Property Tax) است که از سال ۹۹ با هدف کاهش کسری بودجه، کاهش فاصله طبقاتی و افزایش عدالت اجتماعی در قوانین بودجه آمد. در سال‌های قبل با نرخ‌های تصاعدی بود ولی در سال ۱۴۰۱ نرخ آن در مجلس به تک نرخ تغییر کرد. ۲. کلیات حکم پیشنهادی در لایحه بودجه ۱۴۰۳ مشابه قانون بودجه سال ۱۴۰۲ است با این تفاوت که حد شمول مالیات با یک افزایش ۷۵ درصدی از ۲۰۰ میلیارد ریال به ۳۵۰ میلیارد ریال افزایش یافته است. با توجه به انتظار کاهش تورم در سال ۱۴۰۳ پیشنهاد می‌شود این نصاب به سیصد میلیارد (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال کاهش یابد. لازم به ذکر است رشد این نصاب در قوانین بودجه سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به ترتیب ۵۰ و ۳۳ درصد نسبت به سال قبل بوده است. ۳. مالیات خانه لوکس در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به دلیل عدم تدوین آیین‌نامه اجرایی در دولت قبل هرگز اجرا نشد. گزارشات تفریغ بودجه و عملکرد این دو سال نیز حاکی از عدم وصول این مالیات است. گزارش عملکرد سال ۱۴۰۱ (۲۶ میلیارد تومان) و عملکرد ۸ ماهه سال ۱۴۰۲ (۲۰ میلیارد تومان) نیز حاکی از عدم اجرای کامل این مالیات در کشور دارد و تقریباً می‌توان گفت اجرا نشده است و رقم قابل توجهی وصول نشده است. ۴. یکی از دلایل عدم اجرا این پایه مالیاتی، ضمانت اجرای ضعیف آن است که فقط هنگام نقل و انتقال می‌توان مالک را به پرداخت این مالیات ملزم نمود. علاوه بر این، جریمه‌ای نیز برای دیرکرد پرداخت آن در نظر گرفته نشده است. لازم به ذکر است با توجه به عدم وجود جریمه دیرکرد	موافق به شرط اصلاح	۱. زمین‌های فاقد اعیانی دارای کاربری مسکونی، اداری و تجاری، باغ و ویلاهای مجاز (با احتساب عرصه و اعیان) و واحدهای مسکونی که ارزش آنها بیش از سیصد و پنجاه میلیارد (۳۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال باشد، مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات به میزان دو در هزار می‌شوند. این مالیات برعهده شخصی است که در ابتدای سال مالک املاک فوق بوده است. ۲. واحدهای مسکونی و باغ و ویلاهای در حال ساخت، مشمول این مالیات نمی‌باشند. باغ و ویلاهای غیرمجاز تا زمان دریافت پروانه ساخت یا اجرای حکم کمیسیون‌های ماده (۹۹) یا ماده (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها حسب مورد مشمول جریمه‌ای معادل دو برابر مالیات باغ و ویلاهای مجاز می‌باشند. پنجاه درصد (۵۰٪) جریمه‌های دریافتی حسب مورد به شهرداری یا دهیاری محل باغ و ویلا اختصاص می‌یابد. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف مدت دو ماه از ابلاغ این قانون به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و جهاد کشاورزی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. ۳. وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و صنعت، معدن و تجارت، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و شهرداری‌ها موظفاند امکان دسترسی برخط (آنلاین) به سامانه مربوطه و همچنین از طریق وبسرویس را حداکثر تا پایان شهریورماه سال ۱۴۰۳	«۶» «ژ»

متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
در حوزه اماکن را در اختیار این سازمان قرار دهند. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است نسبت به تعیین دارایی‌های مشمول بر اساس ارزش روز آنها که بر مبنای آخرین ارزش معاملاتی موضوع ماده (۶۴) قانون مالیات‌های مستقیم توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌شود حداکثر تا پایان آذرماه سال ۱۴۰۳ اقدام نماید و مراتب را به‌نحو مقتضی به اطلاع اشخاص مشمول برساند. ۴. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفانند با رعایت قوانین مالیاتی، مالیات سالانه مربوط به هر یک از واحدهای مسکونی و باغ ویلاهای تحت تملک خود و فرزندان کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان بهمن‌ماه سال ۱۴۰۳ پرداخت نمایند. ثبت نقل و انتقال املاک که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده‌است، قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلف از حکم این جزء در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارد. ۵. اعتبارات موضوع بیست و هفت صدم درصد (۲۷٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش‌افزوده سنوات برنامه ششم توسعه به نسبت بیست‌درصد (۲۰٪) از کل، برای اشتغال و ازدواج جوانان به وزارت تعاون و ورزش و جوانان، هشتاد درصد (۸۰٪) مابقی به نسبت هشتاد و پنج درصد (۸۵٪) وزارت ورزش و جوانان برای توسعه و تعمیم ورزش و پانزده درصد (۱۵٪) وزارت آموزش و پرورش جهت توسعه ورزش مدارس اختصاص می‌یابد. تبصره ۱: این اعتبار با اولویت مناطق کم‌برخوردار هزینه می‌شود. تبصره ۲: پرداخت هرگونه وجهی از این محل به ورزش حرفه‌ای، ممنوع و در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی است. تبصره ۳: سازمان برنامه و بودجه و وزارتخانه‌های ورزش و جوانان و آموزش و پرورش مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون فرهنگی مجلس ارسال نمایند. ۶. مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص	برای حکم این بند و همچنین وجود تورم در کشور، عملاً مؤدیان با تعویق پرداخت این مالیات به زمان نقل و انتقال ملک، مقدار حقیقی کمتری را نهایتاً به سازمان امور مالیاتی پرداخت خواهند کرد. این امر منجر به تعویق و کاهش درآمدهای مالیاتی می‌شود. به همین منظور پیشنهاد می‌شود جریمه‌ای برای بدهکاران این پایه مالیاتی در نظر گرفته شود. متن پیشنهاد این جریمه دیرکرد در بند (۷) متن پیشنهادی ذکر شده‌است. ۵. در جزء سوم، واگذاری مطلق تعیین قیمت روز دارایی‌های مشمول توسط سازمان امور مالیاتی کشور، به‌دلیل عدم بیان ضوابط آن مغایر اصل (۸۵) و (۵۱) قانون اساسی به‌شمار می‌رود. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود این قیمت‌گذاری بر مبنای ارزش معاملاتی موضوع ماده (۶۴) قانون مالیات‌های مستقیم صورت پذیرد. ۶. جزء «۵» این بند تنفیذ حکم بند (ظ) تبصره (۶) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و قانون بودجه سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ می‌باشد که به موضوع سهم ازدواج و اشتغال جوانان و توسعه ورزش همگانی پرداخته شده‌است؛ اساس گزاره فعلی تبصره (۶) مورد تأیید است، منتها نیاز است مطابق با جزئیات هزینه‌کرد در راستای توسعه و تعمیم ورزش همگانی و تربیتی و تبصره‌های اشاره شده ذیل قانون پرداخته شود؛ چراکه هم‌اکنون میزان فعالیت بدنی و ورزشی اقشار مختلف جامعه در وضعیت نامطلوب و بحرانی قرار دارد، از طرفی بیش از ۹۰ درصد سرانه‌های ورزشی صرفاً در دسترس خانوارهای شهری است، درحالی‌که ۲۶ درصد از جمعیت کشور در روستاها و مناطق محروم ساکن هستند و از سوی دیگر در سال‌های اخیر میزان هزینه‌کرد ورزشی خانوارهای ساکن در روستاها و مناطق محروم بیش از ۵۰ درصد کاهش یافته‌است. سرانجام پیشنهاد می‌گردد به‌دلیل تکرار حکم حاضر در برنامه‌های پنج ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، حکم ابلاغی در لایحه الحاق (۳) تبدیل به احکام دائمی گردد. همچنین از آنجا که موضوع اشتغال و ازدواج جوانان بایستی دارای متولی مشخص برای تخصیص اعتبار باشد و در متن لایحه چنین نشده		به اطلاعات مالکیت املاک موردنیاز سازمان امور مالیاتی کشور در حوزه اماکن را در اختیار این سازمان قرار دهند. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است نسبت به تعیین دارایی‌های مشمول بر اساس ارزش روز آنها توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌شود حداکثر تا پایان آذرماه سال ۱۴۰۳ اقدام نماید و مراتب را به‌نحو مقتضی به اطلاع اشخاص مشمول برساند. ۴. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفانند با رعایت قوانین مالیاتی، مالیات سالانه مربوط به هر یک از واحدهای مسکونی و باغ ویلاهای تحت تملک خود و فرزندان کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان بهمن‌ماه سال ۱۴۰۳ پرداخت نمایند. ثبت نقل و انتقال املاک که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده‌است، قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلف از حکم این جزء در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارد. ۵. اعتبارات موضوع ۰/۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش‌افزوده سنوات برنامه ششم توسعه به نسبت بیست‌درصد (۲۰٪) از کل، برای اشتغال و ازدواج جوانان، هشتاد درصد (۸۰٪) مابقی به نسبت هشتاد و پنج درصد (۸۵٪) وزارت ورزش و جوانان و پانزده درصد (۱۵٪) وزارت آموزش و پرورش اختصاص می‌یابد. ۶. مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود.	

متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود. ۷. عدم پرداخت مالیات این پایه مالیاتی در سررسید مقرر شده مشمول جریمه مقرر در ماده (۱۹۰) قانون مالیات‌های مستقیم می‌شود.»	است، عنوان دو وزارت تعاون و ورزش و جوانان به این بخش افزوده شد همچنین پیشنهاد می‌شود این مالیات مشمول عرصه نشده و صرفاً اعیان ساختمان به‌عنوان مأخذ مالیاتی در نظر گرفته شود. نظر حقوقی: در جزء (۱)، مالیات برعهده شخصی که در ابتدای سال مالک واحد مسکونی و باغ ویلا شناخته شده‌است، گذاشته شده‌است. با عنایت به عدم تعیین دقیق زمان مالکیت، ممکن است در شخص پرداخت‌کننده مالیات اختلاف نظر ایجاد شود. لذا این جزء در این خصوص دارای ابهام است جزء (۲)، به دلیل عدم بیان، ضوابط و ویژگی‌های خانه‌ها و باغ‌ویلاهای در حال ساخت، دارای ابهام است. آیا ملاک پایان ساخت، پروانه اتمام کار شهرداری است یا تأیید سازمان امور مالیاتی و.... جریمه موضوع جزء (۲)، به دلیل ماهیت دائمی آن مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی است. ضمن اینکه حکم این جزء، به دلیل قانونی کردن ساخت ویلاهای غیرمجاز و از طرفی با توجه به عدم وجود مهلت جهت اتخاذ تصمیم توسط کمیسیون مواد ۹۹ و ۱۰۰ قانون شهرداری، مغایر نظام اداری صحیح موضوع بند ۱۰ اصل ۳ قانون اساسی به نظر می‌رسد. همچنین از آنجا که حکم کمیسیون‌های مذکور ممکن است، مشتمل بر تخریب و یا جریمه باشد، وضعیت مالیات متعلقه واجد ابهام می‌شود. در جزء (۲)، عبارت «دو ماه از ابلاغ این قانون»، دارای ابهام است. در جزء (۳)، استفاده از عبارت غیرفارسی «وب‌سرویس» مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است. در جزء (۳)، با عنایت به نوسان قیمت دارایی‌های مشمول این بند در کشور، تعیین دقیق روز و نحوه محاسبه قیمت دارایی‌های مشمول (میانگین قیمت محاسبه می‌شود یا روش دیگر)، اهمیت پیدا می‌کند. عدم بیان موارد فوق، به دلیل امکان تضییع حقوق افراد، مغایر بند ۴ سیاست‌های کلی برنامه هفتم به نظر می‌رسد. حکم جزء (۵)، به دلیل اصلاح ماده ۹۴ قانون برنامه ششم توسعه، بنا به ماده ۱۸۱ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، به دوسوم رأی نمایندگان حاضر نیاز دارد.			

متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
	همان‌طور که در ابتدای گزارش بیان شد، بررسی کشورهای مجری نظام مالیات بر ارزش‌افزوده نشان از آن دارد که نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده در ایران از بسیاری از کشورهای همسایه نیز کمتر بوده و همچنین اختلاف معناداری با متوسط کشورهای OECD (۱۹.۲ درصد) دارد. با توجه به ثابت بودن نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده از سال ۱۳۹۴ تاکنون، یکی از پیشنهادها برای جبران کسری بودجه دولت و افزایش درآمدهای مالیاتی، افزایش نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده است. پیش‌بینی می‌شود در سال ۱۴۰۳، هر واحد درصد افزایش نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده موجب افزایش حدود ۶۵ هزار میلیارد تومانی درآمدهای مالیاتی شود. اهمیت این پیشنهاد از آنجاست که زیرساخت‌های اجرایی آن در کشور فراهم گشته و در مقایسه با سایر روش‌های تأمین مالی کسری بودجه دولت، کمترین آثار اختلالی را در نظام اقتصادی کشور خواهد داشت. در صورتی که مالیات بر ارزش‌افزوده از طریق سامانه مؤدیان اجرایی شود و تخصیص اعتبار مالیاتی آن به‌موقع صورت گیرد، تولید کنندگان می‌توانند مالیات بر ارزش‌افزوده پرداختی خود را مسترد کنند. این امر موجب می‌شود بار مالی این پایه مالیاتی برعهده مصرف‌کننده نهایی (و نه تولیدکننده) قرار گیرد. لازم به ذکر است با توجه به تصویب قانون تسهیل تکالیف مؤدیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، امید است در سال آتی شرایط لازم برای اجرایی شدن این پایه مالیاتی از طریق سامانه مؤدیان فراهم شود. علاوه بر این به‌دلیل سازوکارهای تشویقی مالیات بر ارزش‌افزوده برای صادرات، احتمال آنکه آسیبی از محل افزایش نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده به فعالان اقتصادی و تولیدکنندگان وارد شود پایین است. شایان‌ذکر است که دامنه معافیت‌های کالا و خدمات در قانون مالیات بر ارزش‌افزوده کشور بسیار گسترده است که همین امر منجر به کاهش آثار ناشی از افزایش نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده بر معیشت خانوار می‌شود. طبق بررسی‌های این پژوهش، افزایش یک واحد درصد نرخ	موافق	در سال ۱۴۰۳ نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده موضوع ماده (۷) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده مصوب ۱۴۰۰ به میزان یک واحد درصد (۱٪) افزایش می‌یابد. متناسب سازی حقوق بازنشستگان لشکری و کشوری و والدین معظم شهدا در سقف منابع حاصل از این بند انجام می‌شود.	«۶» «س»

متن پیشنهادی	توضیحات	اظهار نظر کارشناسی	لایحه بودجه	تبصره بند
	مالیات بر ارزش افزوده (افزایش از ۹ درصد به ۱۰ درصد) موجب افزایش ۰.۲۳ درصدی متوسط قیمت‌ها می‌شود.^۱ همچنین در خصوص متناسب سازی حقوق سایر بازنشستگان مطابق با جزء «۲» بند الحاقی «۲» برنامه هفتم توسعه، سازمان تأمین اجتماعی مکلف شده است در طول سه سال اول برنامه نسبت به متناسب سازی مستمری بازنشستگان غیرحداقل بگیر اقدام نماید. همچنین براساس ماده ۳۰ الحاقی قانون برنامه هفتم توسعه، سقف پرداختی مستمری بازنشستگی صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر با افزایش به حداقل کف پرداختی به بازنشستگان صندوق تأمین اجتماعی، متناسب سازی می‌شود. در صورت نیاز به منابع جهت اجرای این احکام در سال ۱۴۰۳ و سالهای آتی^۲، پیشنهاد می‌شود منابع پایداری برای این موارد و همچنین پرداخت تعهدات سالانه دولت به این صندوق‌ها نیز به منابع افزوده شود. تعهدات سالانه دولت به سازمان تأمین اجتماعی به صورت سالانه در حال افزایش است و عدم تأمین منابع پایدار برای آن موجب ایجاد بدهی دولت به این سازمان از مجاری غیر شفاف خواهد شد.			

۱. توضیحات ناظر به اثرات ناشی از افزایش یک واحد درصدی نرخ مالیات بر ارزش افزوده و همچنین مقایسه وضعیت کشور با سایر کشورها، در قسمت ۳.۱ همین گزارش قابل مشاهده است.

۲. با توجه به شرایط متفاوت سازمان تأمین اجتماعی و اجرای مرحله دوم متناسب سازی در سال ۱۴۰۲ توسط این سازمان بر اساس بخشنامه میزان افزایش مستمری و کمک‌های جنبی و متناسب سازی ۲۵ درصد باقیمانده اعاده سطح نسبت به زمان برقراری در صورت عدم تفاوت میزان رشد حداقل دستمزد و سایر سطوح دستمزدی حکم متناسب سازی در سازمان تأمین اجتماعی بار مالی قابل توجهی به همراه نخواهد داشت.

گزیده سیاستی

بررسی احکام مالیاتی لایحه بودجه و میزان انطباق آنها با سیاست‌های کلی برنامه هفتم مانند کاهش فرار مالیاتی، افزایش عدالت و تبدیل مالیات به منبع اصلی تأمین مالی بودجه جاری حائز اهمیت است. از اهم احکام تبصره (۶) لایحه بودجه می‌توان به افزایش یک واحد درصدی نرخ مالیات بر ارزش افزوده، محدودسازی استفاده تجاری از حساب‌های غیرتجاری و اخذ مالیات از خانه و خودرو گران قیمت اشاره کرد.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir